

①

זמנים. הלכות שבת פי"ג פי"ד

א וי"ל: ואם יוריא פטור... חכמה ועד הדרין:

יח המושט פירש"י: וכו'. משנה ט"ז (ש"ס). שמי חוטא דלא ידע וכו'... ומנושט מידי שכן היתה עובדה הלויט שמי עגלנו או חמר וכו'...

ב שכה ופשט ידו והוא מלאה פירות וכו'. פירושו וכו'... מותר להחזיקו וכן נראה בגמ' הדליל והנהדר...

כא המתכוין לזרוק שמונה אמות וכו'. כהנא (ס"ז ע"ב) פשטי' נמכוין לזרוק מ' וכו' ויש שם גרסאות חלוקות...

בב וז"ל הלוחץ דא"ר וכו'. משנה ט"ז (ש"ס) ע"ב... ויפיק פטור מן ארבע אמות וכו'...

לחם משנה שלל מילוק רבינו דכל לחמה משתנה בין היבא דלחא נח או נח הוא מפני השמיטה ועלמה...

ב שכה ופשט ידו וכו'. רבינו פסק כחוקמתא כמרישאי דכלא לחצר וכו'... **כב זרק** לחוד דא ונתגלגל חוץ לדא פטור וכו'...

פי"ד א איזו היא רה"ר וכו'. כמ"ה ה"ה והרשב"א ז"ל כתב וכו' לפיכך מביי וכו'... **מגיד עז** ב שכה ופשט ידו פסקה ע"פ דמנח: כא כב המתכוין לזרוק על סוף המסך...

ב שכה ופשט ידו וכו'. כמ"ה הרמ"ך ז"ל לכמו דוקא למטה מעשרה אצל למעלה מעשרה...

פי"ד א אי זהו רשות הרבים וכו'. כמ"ה הרב הנהיר מ"ש רבינו המדברות והיערים ככלל ר"ה הוא דכר חממה וכו' ע"כ כוונת שבו...

מפני שלא נח החפץ ברשות שביניהן: יח המושט מרשות היחיד לרשות הרשות מיוחד רשות הרבים באמצע חייבו וכו'...

ד א ארבע רשויות הלשבת. רשות היחיד ורשות הרבים וכו'... **פירש"י** א ארבע רשויות לשבת וכו'...

משנה למלך פירש"י א ארבע רשויות לשבת וכו'... **לחם משנה** שלל מילוק רבינו דכל לחמה משתנה בין היבא דלחא נח או נח הוא מפני השמיטה ועלמה...

ב שכה ופשט ידו וכו'. רבינו פסק כחוקמתא כמרישאי דכלא לחצר וכו'... **כב זרק** לחוד דא ונתגלגל חוץ לדא פטור וכו'...

פי"ד א איזו היא רה"ר וכו'. כמ"ה ה"ה והרשב"א ז"ל כתב וכו' לפיכך מביי וכו'... **מגיד עז** ב שכה ופשט ידו פסקה ע"פ דמנח: כא כב המתכוין לזרוק על סוף המסך...

מפני שלא נח החפץ ברשות שביניהן: יח המושט מרשות היחיד לרשות הרשות מיוחד רשות הרבים באמצע חייבו וכו'...

מפני שלא נח החפץ ברשות שביניהן: יח המושט מרשות היחיד לרשות הרשות מיוחד רשות הרבים באמצע חייבו וכו'...

מפני שלא נח החפץ ברשות שביניהן: יח המושט מרשות היחיד לרשות הרשות מיוחד רשות הרבים באמצע חייבו וכו'...

פירש"י א ארבע רשויות לשבת וכו'... **לחם משנה** שלל מילוק רבינו דכל לחמה משתנה בין היבא דלחא נח או נח הוא מפני השמיטה ועלמה...

ב שכה ופשט ידו וכו'. רבינו פסק כחוקמתא כמרישאי דכלא לחצר וכו'... **כב זרק** לחוד דא ונתגלגל חוץ לדא פטור וכו'...

פי"ד א איזו היא רה"ר וכו'. כמ"ה ה"ה והרשב"א ז"ל כתב וכו' לפיכך מביי וכו'... **מגיד עז** ב שכה ופשט ידו פסקה ע"פ דמנח: כא כב המתכוין לזרוק על סוף המסך...

מגיד עז ב שכה ופשט ידו פסקה ע"פ דמנח: כא כב המתכוין לזרוק על סוף המסך...

זמני ליה מאנורי (7)
זמני מאנורי הוציאתי (10)
זמני מן התולדות ומחיצה הנדרוס

ספר

שאלות ותשובות

גמרי יושר

חלק א' יב

אשר בעזרת השי' חברתי אני הצעיר מאיר אריה
 אבד"ק יאולוויץ, בהרב מו"ה אהרן יהודא זל"ה.
 בעהמזים שירי טהרה על משניות טהרות, טהת קנאות על טפי' טושה, טהת פתים על די
 חלקי שיע

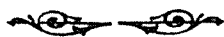

בהוצאות בית מסחר הספרים של הרר מו"ה שמואל זנוויל כהנא במונקאטש.

מונקאטש.

ברסום המשוכח ה"ה של הרבנים הנגידים מו"ה שמואל זנוויל כהנא נ"י
 וחגנו מו"ה עזר דבהן פריעד נ"י.

שנת תרעג לפ"ק.

בחמורם ועבים בניד דכסומן לרוב פוסקים איז אף לכהחלה נראה ברור דאין לנגזו סיריעה:

סי' ב'

לכבוד הרב הגדול החובי מו"ם יחזק הכסן שטערניצערני מו"ץ בקי אנטווערפן:

7 ע"ד

שאלתו שאלת חכם בדבר יתיר הטלמול צעירו אשר בני רוחותיו היינו כסון לרום מזרח יש שם מחילת גמורות ומלך מערב העיר הולך הכסר שעלדל וגדודי הכסר עמוקים י"ט רק שגשרים רחבים יותר מ"א מונחים על הכסר מעבר לעבר והגשרים עשויים לפחות ולסגור כדלחוח להיות ויתקין ממקומן בכל עת שחשעבור ספינה כי אי אפשר לספינה להלוך תחת הגשרים ועוד יש גשרים כנסר שכל גשר הוא פחות מעשרה אמות והם גשרים קבועים שאינם יתקין רק שאינם מעבר לעבר רק כליס באמצע הכסר ומשם מפילין סחורות להספינות כבאים סמוך לשם וכ"כ פלפל בחכמה להחיר הטלמול ודרש מחתי חו"ד:

שפת הגשר אינו רואה שום מחילת איך נפרץ כל הגשר צמילולו למקום האסור לו ורואתי בחשוף מסר"א הלוי ח"א כי ק"מ מקיל בלם עמודים כמו ל"ס"ס עומד חחה הגשר ונסלחתי עליו דאין זה מוטיל כלום כיון דכסופו כלל לקרקע עולם ואין שום מחילת ניכרה וקו"ל כרצ צעירובין פ"ט דמחילת שאינה ניכרה לא אמרינן גוד אסוק ולא עוד דאפילו לשמולל שם צעירובין דפליג על רב ולא בעי מחילת ניכרה הא קאמר שם דביש דיורין ע"ז וע"ז ה"ל מחילת סנדרסת ולא אמרינן גוד אסוק וע"ז מחילת סנדרסת הוא ורואתי בחשוף ח"ס א"י"ה סי' פ"ט שכחז דהסוא דמחילת סנדרסת ס"ד דגמרא סכי ולא קאי כן במסקנא ו"ה למחילת סנדרסת וע"ז ותמסכי עליו דהא סחימה גמ"י צעירובין פ"ב ולשמולל גג דומיא דחלז מה חלז דקדקתו לם רבים אף גג דדרסי לם רבים וכחצו חוס' שם דהיינו כלשנא קפוא דרב יוסף דמחילת סנדרסת לאו מחילת הוא וע"ז סוי ל"י לח"ס לומר דמחילת סנדרסת שמואל קאמר ל"י אבל רב דכילכחא כוח"י לא חייב רק שיהי מחילת ניכרין אבל למחילת סנדרסת לא איכפת ל"י אבל לעניד נראה מוכרה דכ"ע מודים דמחילת סנדרסת לאו מחילת הוא ולא גוד אסוק דהא צעירובין ע"ה בחרין שבין צ' חליות עמוק י' ורצב ד' צעירובין שנים ומבואר דהיינו ברצב ד' דוקא אבל אם אין סרין רצב ד' מערצין אחד ושם ג"כ בחרין ששנים רצב ד' עשמים מחילת סרין ניכרה ואעפ"י לאו מחילת הוא כיון דפסעו עלה דפחות מד' טפחים נקל לפסוע וא"כ מוכח מהמשנה דמחילת סנדרסת לאו מחילת הוא וכן מבואר בירושלמי ס"ו להסחור רוח רביעיה של מצוי עושם מרין עמוק י' ורצב ד' והובא בחשוף ח"ץ ס"י ס' ו"כ סטעס דבאין סרין רצב ד' פסעו עלה וכן מוכח נמי מדברי סה"ד הובא בס' שני"ח סט"י צ' בסיג' כחקנחא דמילוי עטר סביב ס' חומס פסטים וצחוף דע"ז נחבטלה סמחילת ושם מחילת ניכרה הוא דהא מקלח כחולל גבוה מהעטר ובכ"ג מחילת ניכרה מוקרי כיון שניכר מקלחס דיע"צ"א פירובין פ"ט והביאו להלכה צבוח מאיר א"י"ה סי' שפ"ד וע"כ סטעס משום דנוח לדרום עלה וי"ס להדיא סטעס בחד"ד ז"ל לפ"ז דהא דקאמר רב במחילת שאינו ניכרה דאין מטלטלין אלא צדי וחפוק ל"י בלם סמחילת ממורבות סניל מחילת סנדרסת משום דהוא מייירי דאין דיורין על סגנין וא"כ אין דרם מוקרי דמס בך שכול לעלות על סגן ולדרום מנג לנג הא לעלות על סגן הוא י"ס ודמי לנידון סה"ד כשמניחין עטר בחוף ולא פסנים דלוינו מופיל אף דאפשר לדרום מסכוחל לעפר שעי"פ חוף אבל לסכוחל גושא הא גבוה י"ס ולא דרם מוקרי אבל צ"ע דיורין על סגנין דנוח להם לדרום מה לזס מודס רב דגס צלי סטעס דאין מחילת ניכרות און מטלטלין אלא צדי משום דמחילת סנדרסת הוא וכדמוכח מהא דרין ס"ל דצעינן רצב ד"ט דלא ל"ססעו עלה וכן אמר ש"ה אפשר לומר דדוקא בחרין דלע"ג דסרין נעשה צדי אדם מכ"מ הא דצעינן לומר גוד אסוק הוא חודו של חרין וביס לא שלטו יודי אדם רק שחפרו ממנו וסללס ונעשה מחילת גובס בקרקע מאליו ובמחילת צדי שמים אמרינן אחי רבים ומבטלין למחילת עכ"פ במידי דניחא חשמישתי' כחוס' פירובין כ"ב ד"ס ודלמא וכמו שביאר סמחוריס דצריסס אבל גג סטעו צדי אדם לאו אחי רבים מבטלין למחילת ליריך דלא קו"ל כר"י ולת ל"י לרב דינא דמחילת סנדרסת בגג אבל מדברי סה"ד סניל דמייירי צכוחל שטעו צדי אדם ואפ"ס ע"י מילוי עטר נחבטלה סמחילת

סמחילת

מחשש נפילה וא"כ לאו נדרם הוא רק המחשש שבין
נג לנג דמסעי עלה ולמחילות שאינו נכדוח לא חיים
ודויק :

ומכ"מ זה דוחק דהא גם לשמואל יש לומר דלוינו נגיל
לעמוד על שפת סגן רק כיון דאפשר ליה
לעמוד שם ולראות הו"ל מחילה ניכרת ואינה נדרסת
כיון דאין נגיל לדרום שם ומשפחות דברי רש"י מובא
דלשמואל לא מיקרי נדרסת רק במחובותיו סגניו ממזש
לש וי"ע דמאי שנא מחירין ואין לומר דשמואל מהלק דמחירין
דו"ל מחילה בידי שמים לכך אף שאינו נוח כי"כ לדרום
אפי"ה מבטל מחילה בידי שמים אבל סגניו דמחילה בידי
אדם הוא און סדרים מבטל רק בשמחובותיו ממזש ונח
לדרום מזש לזו דהא בחס"ד שב"י ש"מ ח"ל ג"כ
כוחל בידי אדם הוא ואינו נוח לדרום כל כך על העפר
שבוים ז"מ ומעפר לכולהו שבוים ממנו ג"מ ואפי"ה מבטל
למחילה וי"ע מוגל מזש :

ויעב"ו נחבר דגשירם שעל כסדרות מבטלין מחילות

גדודי הנכר שחחיסים מטעם מחילה שאינה
ניכרת ומטעם מחילה הנדרסת ובוחר מ"מ סו"י פ"ה
גמורס ויספ כב"ה כב"ה בא"ח סו"י מ"ב ר"ה לאיסור
הגשירם מנכר שכו"ח רחב מעשר שנחמו על החרין שמעברין
אחד דשם נמי הטעם דנכר מבטל לסמחיה שחח"ו
כיון דאין המחילה ניכרת וגם דכ"ו מחילה הנדרסת
והוא ממזש דין בגשר באופן שהגשירם שהחיים ויחר מ"מ
אוסרין כל העיר למגלל וחס"ו ח"ס סו"י פ"ג ז"ע מוגל :

אמנם בידון שאלתו שהגשירם אינם קבועים ועוזרים

לפרקן בכל יום צעה שספינות עובדות כי
א"י אפשר להם לעבור תחת הגשר וצעה שמסלקין הגשר
סדר נראה מחילה גדודי הנכר אשר מלפניהם סו"י מוכסס
בגשר וכן אין אז שום דריסת הרגל על הגדודים שפיר
חזי טיני כ"ה דברי ש"מ סו"י שפ"ד בשם אוהל ועקב
דמחיר שאין בגשירם סהס קריוס פירש ומדמה לה
לדלת הראו"י לנגול וה"כ לסיפור דראו"י לערקה והוא
דמיון רחוק קצת ומכ"מ נראה דהא בגשר גוטא שנתן
על החרין לדעת רוב הסופקים ביטול לעולם בעיני ועי
בש"ע ס"ב ז"ל סו"י ש"ב דכ"ו קו"ל דלסתמיר לא
מחמירין לבטל המחילה ע"י נכר או מילוי קש רק
בימלי לעולם וככא כיון דעשוי לסקלו משם בכל עת
שחטבור ספינה לא מיקרי ביטול אף דעמיד לסחורו
אח"כ כשחטבור ספינה ועי בא"ח סו"י ש"ג בשקק
החלק ואפשר דאפילו לסופקים דמחמירי ביטול לשבח
א"י ככא לא מיקרי ביטול כלל כיון דאין שום זמן מוגל
ובכל עת שחטבור ספינה סס נסלקון ועי כס"ג בחס"ו
ב"ב כ"ז ד"ה לא דלף דק"פ נקס"ג דמי סיינו בקנין
לזמן מוגל עכ"ס אבל ככא דאם נחייבם סאילן אין לו
קרקע גרע מקנין פירות לזמן ירוש"ל וסוינו כיון דאין
מוגל שום זמן לזו וכעין זה גמי צ"ד וי"ה ככ"ג בשם
הנס"ק מסאכטשוב ר"ה דז"ה לא מיקרי ביטול מחס"ו
ב"ב י"ט שסקשו כהא דסקקו אה סמאור בפסיה סא לא
מבטלי ליה דאין לומר דמירי ביטולו דא"כ הו"ל בונס
בשבת ודמא מירי כשכפלו סס רק שסקקו ע"מ לסאילו
כשילעקך ולסחור ולכניסו ש"מ עמוד לפסוח ולסחוס
לענין שבת ככ"ג שרי כמבואר בס"י ש"מ וע"כ דככ"ג
לאו ביטול הוא ואין סאולס מבטל ע"י זה וס"ג ב"ד
והוא ר"ה נכוס :

ובעיקר הדבר דבעינין ביטול בחירין שבין שני חירות
אם נחן עליו נכר או מילואו קש כבר חמסו
דראשונים מהא דשבת ק"י דבור מלא פירות סודק לחובו
פגור

המחילה משום דמסעי עלה וסוינו מחילה הנדרסת מוכח
דסובר דאין לחלק כלל בכ"ו דל"כ סו"י לנו לפסקו כרב
באוסורי דבעשוי בודי אדם מחילה הנדרסת סו"י מחילה
ונכרה לומר דהא דלא אמר שם רב הטעם דמחילה
הנדרסת משום דמירי באין דורין על סגניו ולפי"ז
ז"ל דאפי"ה דהל סמחלקט נידון משום מחילה עכ"ס לרוח
דביטול לביטול אף דרבים בוקעין עליו כמ"ס מג"א ורש"י
ז"ל סו"י סס"ג סוינו משום דלא ניח"י חשמישתי כל כך
כיון דמחלקט י' מחור ד' ושופט אצל חרין שאין ברחשו
ד"מ נוח לפוסטו וניחא חשמישתי הו"ל מחילה הנדרסת
ובכ"ג אינו מוטיל אף לרוח דביטול שבמבוי כדמוכח
בירושלמי סג"ל דגס לרוח דביטול שבמבוי צ"י חרין רוח
ד"מ ואפילו במחילה הנכר דהא עכ"ס משמע מלש"א דמ"י
סג"ל וק"מ ע"ד חס"ד דהא עכ"ס משמע מלש"א דמ"י
סירובין ל"ב מה חזר דקדרסי רבים אף נג דדרסי רבים
דמחילה הנדרסת סוינו בדרבים דורסין עליו ונסי דרבים
דשם ט"כ אוס"ס רבוא דעל סגן אין סו"י רבוא בוקעין
אבל עכ"ס בעינין שוכ"י דורין דשם רגילין לדרום וע"י
כן נחבטל המחילה אבל בממלא עפר סמוך לכותל שאין
רגילין כלל לדרום על העפר ומשם לכותל מגיל לחס"ד
דבר זה יבטל המחילה וי"ע :

ועפ"י יסוד כ"ל דסברה שמואל דמחילה נדרסת לאו
שמש מחילה נובע מכא דחרין דבאינו רחב ד"ט
סו"י פ"ה יש להקשות כהא דעירובין פ"ט ז"ל אביי אה
אמרה רובין כ"י ל"ג אלא שיש דורין ע"ז וע"ז דהו"ל
סא דקמן מחילה הנדרסת ופירש רש"י אלמא אף במחילה
שאין ניכרות איה ל"י לשמואל גור אסיק דא לאו
דמחובותין סן און דריסס מזש ע"ז ירוש"ל וקס"ה דלמא
מירי שמואל ברחוקים קצת סגניס זה מזש ואין ביניסם
רוח ד' מפסוח דשפיר הו"ל מחילות הניכרות כיון דיש
כדל ביניסם ובכ"ג סו"י דסודק שמואל לאסור מטעם
מחילה הנדרסת דרוח לפסוח פסוח מר"ט כמו בחירין אבל
במחובות ספיר איה ל"י לשמואל לאסור אף באין דורין
כיון דאין המחילה ניכרות ולולא פירש"י ז"ל סו"י נראה
לומר דסוכתה סגמי דשמואל ליה ל"י דבעינין מחילות
הניכרות סו"י דהא לרב נמו דסובר מחילות ניכרות בעינין
מכ"מ מודס רב דגג יחידו מותר לטולל בכולו דהא
המחילות ניכרות לעמוד על שפת סגן כדמפרש רש"י סס
במ" דף ל"ב וברש"י סס ד"ה קס"ה דרב ארזב ובהש"י
סס"ה ח"ה סו"י קל"ג אשמישתי דברי רש"י סס
ודחק לבאר דברי סגמי ירוש"ל ומוכח מזש דבאשפרי
לעמוד על שפת סגן משום ולראות המחילה שלמטה דאם
ניחא דאדם ירא לנטעו לעמוד על שפת סגן א"כ אף
בגג יחידו וס"י אסור לטולל דבאמנ"ט סגן אין מחילות
ניכרות ועל שפת סגן א"י אפשר לעמוד מחשש נפילה
מסגן ולכאורה כיון דאפשר לעמוד על שפת סגן נסי
דמחילה ניכרת אכתי ניחסר לנטולל אף בגג יחידו דהו"ל
כל מחילות סגן מחילה הנדרסת דהא עומד עליסם אבל
זה אינו דהא רב מירי באין דורין על סגניו ובכ"ג
דלא דרסי רבים לאו מחילה הנדרסת סו"י אבל מחילה
ניכרת שפיר סו"י כיון דאפשר לו לעלות על סגן ולעמוד
בשפתי ויראס המחילות אבל לשמואל דמוקי לה בש"ס
דורין על סגניס ואפי"ה מותר לנטולל בנדול מטעם
מחילה שבכניבוחי העודפות על הקטן וא"כ אס איהא
דבטי מחילות ניכרות א"כ ע"כ סייט ססדורין ועמדו על
שפת סגן ויראו המחילות וא"כ סדר הו"ל מחילה הנדרסת
וע"כ דשמואל דחייס למחילה הנדרסת סובר דל"ב מחילות
ניכרות וע"י למיסגר דבשפת סגן אין אדם עומד כלל

Sofis, Moses, 1762-1839

ספר

שאלות ותשובות

חתם סופר

למרנא ורבנא גדול מרבין שמו
רבי משה כהרב רבי שמואל סופר זצלה"ה
אב"ד ור"מ בק"ק פרשבורג והמחזו

אורח חיים

הודפס לראשונה בפרעסבורג
בשנת ע"ט סופר מהיר לפ"ק (תר"ט)

ועתה כס"ד יוצא לאור עולם ברוב יופי והדר
בהגהה מחודשת, הערות וצינונים מספרי רבותינו ראשונים ואחרונים,
ובתוספת מפתחות ומדור הוספות והשלמות ועוד כמה מעלות טובות
כאשר עיני הקורא תחוינה מישרים

ע"י המשתדל

ע"ה דניאל בימזן ס"ט

בעיה"ק ירושלים תוכב"א

שנת תשע"א לפ"ק

בסיוע מכון המאו"ד להוצאת ספרים

שע"י ישיבת "אורות התשובה" ירושלים ת"ו

מזה מאומה, רק הלום ראיתי שהרב השואל בשב יעקב כתב, שחכמי הספרדים דשם לא דברו כלום מקרישת המים רק תקנו צורת הפתח למעבר הגשרים, הרי מבואר דפשיטא להו דבעי תיקון. וכן בדים מטעם הזכיר מעלתו דהחריץ אינו מתיר אלא מטעם גוד אסיק מחיצתא כמ"ש בח"ץ (סי' ה) וכיון שהגשר מונח על גפופי גדודי הנהר הרי שם לא שייך גוד אסיק. אלא שמעלתו תלה זה בסברא והוא ש"ס ערוך ר"פ כל גגות (פ"ט, א) ויע"ש בתוס' ד"ה במחיצות וכו'.

אך ה"ל דהם לא דברו אלא בגשרים הנמוכים כדרך שעושים על המים עמוקים וחריפי דנהרא שעושים גשרים על ספינות והם נמוכים כמו רוחב העיר הנהו הוא דמבטלי מחיצות החריץ, אבל האי גשר דלשם שאמצעיתה עומדת על כמה עמודים גבוה מאוד ותחלת עלייתה היא משפע והולכת, והאם שלא מדדתי בהיותי שם מ"מ לפי ראות עיני החקוק גם עתה בזכרוני, יש בשיפועה ללקט יותר מעשרה טפחים בתוך ד' אמות והגשר בעצמה הוא גבוה ו' ורחבה הרבה יותר מארבע אמות. ואע"ג דאין מחיצותיה יורדים עד למטה במים, מ"מ נימא גוד אחית מחיצה דבקיעת דגים לא מבטלי גוד אחית כמבואר בשבת ק"א ע"א, דאפילו רבנן דפליגי אר"י ב"ר יהודה בטרסקל משום דבקיעת גדיים מבטלים מחיצתא, מ"מ מודו בספינה משום דבקיעת דגים לא מבטלי מחיצתא. ואפילו אי דרך הספנים והדייגים לעבור דרך שם ואפשר דבכה"ג מקרי בקיעת גדיים. מ"מ הכא שאני שיש לה עמודים שהן כפסין ולא צריכים לגוד אחית אלא העמודים בעצמם עושים רה"י, והשתא בפסין בעלמא קיי"ל (עירובין כב, א) לא אתו רבים ומבטלי מחיצה, כ"ש בהני שהוא מקורה נמי למעלה ולא רבים עוברים שמה כי אין עוברים בספינה בנהר ההוא כ"א הדייגים לפרקים. ויעיין בתוספתא פ"ז דעירובין דמייתי לה תוס' פ"ק דשבת וי"ו ע"א ד"ה יתר על כן וכו'.

76 מכל הלין נ"ל ברור, דהגשר ההיא רה"י דאורייתא היא והזורק על גביו חייב. ועוד כמדומה לי שיש על הגשר מחיצות גבוהות

עשרה וה"ל רה"י למעלה, וממילא לא מזיק בקיעת גדיים דלמטה. עמ"ש מג"א רס"י שמ"ה סוף סק"א.

וא"נ לא יהיה ברגלי הגשר מתלקט עשרה מתוך ארבע, מ"מ נחשב לזה גם גרוד המים שבאותו המקום משום גרוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפים. אלא שמעלתו כתב שבדק שם ולא מצא שיהיה בשפתו עומק כלל, וחשש נמי שלא ימצא כלל שום עומק הראוי בכל הנהר. ואני תמה מאוד על חכמתו, הנה הנהר שם סמוכה מאוד להבתים, ועתה אם נמי יהיה ברוחב הנהר עשר אמות פחות חוט השערה בלי שום עומק, ונדון את זה כיבשה ממש ומשם יתחיל לשפע עשרה טפחים בתוך ד' אמות נמי די"ה, ולא יסופק אדם מעולם בזה שיהיה כן. וקצת ראיה, שהרי הדייגים עוברים שם בספינות, וחז"ל העירו גמירי דלא מסגי בפחות מעשרה ושיטת הרא"ם בס' יראים דאפילו ספינה קטנה לא מסקי בפחות מיו"ד אלא שהיא משוקעת עד סמוך לקרקע, אלא שבתוס' בשבת ק' ע"ב ד"ה גמירי משמע דפליגי, אך המג"א סי' רמ"ח סק"ז העלה להשוותם, ואין נאמר שלא ימצא ברוחב הנהר שיהיה עומק עשרה.

והשתא לפ"ז עדיף טפי שבאמצע המים מקום המחיצה שנאמר שם גוד אסיק שבאותו מקום כבר הוגבה הגשר רם ונישא מאוד ונוכל להסיק המחיצה עד הגשר. ואילו הוה מחיצה כזו בנויה לפנינו והיו בני ר"ה מעמידים להם כבש מכאן ובני העיר מכאן לעלות ולירד זה לזה לא הי' מזיק בחומה ההיא כלל. ולא דמי לסולם דמפסיד בחצר לענין עירוב כמ"ש לעיל, דהתם פתח מפסיד משא"כ הכא. ואין לומר דהספינה יפסיד המחיצה בידי שמים, גם זה אינו, אפילו מאן דלא בעי ס' רבוא מ"מ (השמש) [הכבש] מקרי לא ניחא תשמישת' וכבר העלינו דלא מפסיד אפילו במחיצה בידי שמים עד שיהי' ניחא תשמישת'.

מה נשאר לפקפק ע"ז דרבים בוקעים על הגשר מה בכך, הא קיי"ל כרבנן דר' יהודה דלא אתי רבים ומבטלי מחיצה בעירובין כב. אלא שמעלתו כתב מסברא דנפשי' דהכא שאני

ח. ר' משנ"ב סי' שסג בשעה"צ סק"ג.

ט. נראה לענ"ד דכ"ל.

שמעיקרא נעשה לי ואע"ג שמעלתו כת המים שתחתיה ואנו שאנו רוצים לדונה ו ועדיף מיני' דהוה ו כ"ד ע"ב ד"ה אין לפקפק פקפוק כנ"ל מסברא דנפשי' חדו רא"י לדבריו. אבל כ"ב ע"ב דכתבו תנו וכו', דלרבנן אפיי המתלקט ועמ"ש תו תוס' א"כ כל ארץ משום הנהרות הסו בידי שמים לא חי דאתי רבים ומבטלי קושין, הא ר"ה ו שהוא שוק או דרך ועיין פרש"י דשבו מבטלא מח

והנה במג"א סי' ים מחיצה, שמים לא חשיב מ עמ"ש סס"י זה. רצ לבטל המחיצה, וא אמנם להרמב"ם ו בעי' ס' רבוא עס"ו נשארה קושית הנ מקום מעבר לספינ (סי' א) כתב שהמג"א אמרו אלא דלא חג בקרפף יותר מסאה והסכים ו

וגם זה לא נ"ל כי קרפף יותר מו דרכו שהפירוש כפי ארץ ישראל ובבל ונהרות רה"י, דהר אוקינוס, ואפ"ה א מרה"י דידכו לר' שמרה"י המוקף המוקף מחיצות שו

הבוקעים ומבטלי מחיצות של ים אוקינוס שנעשו בידי שמים, היינו היכא דניחא תשמישתי' כמו בדגלי מדבר שהי' הענן משהו הדרכים ולא היה שם שום תל המתלקט. אבל כל שיש כאן תל המתלקט אינו דומה לדגלי מדבר, לא אתו רבים ומבטלי מחיצה אפילו מחיצה בידי שמים וכפירש"י (עירובין כב, ב) ד"ה שאינן כדגלי מדבר שארץ חלקה היתה וענן משהו אותם עכ"ל. נמצא לפ"ז מחיצה העשויה בידי אדם בין דניחא תשמישתי' בין דלא ניחא, לעולם לא אתו רבים ומבטלי מחיצה. ובידי שמים יש לחלק, היכא דניחא תשמישתי' אתו רבים ומבטלי מחיצתא, והיינו דגלי מדבר. משא"כ כשלא ניחא תשמישתי' לא אתו רבים ומבטלי לי' והיינו (דרב חסדא) [דרחבא] דתל המתלקט אפילו רבים בוקעים בו מ"מ פשיט לי' דלרבנן רשות היחיד הוא. והיינו דכתבו תוס' דבידי שמים לא חשיבא מחיצה כולי האי.

ומיושב נמי מה שתמה הת"ח על התוס' מה יתרצו (לר"ח) [לרחבא] דאמר בהדיא דגם בידי שמים לא אתו רבים ומבטלא מחיצתא, ולפי הנ"ל א"ש. וגם קושית מג"א ליתא, דפשיטא דים לא דמי לדגלי מדבר ולא אתו רבים ומבטלא מחיצתא. זמן מה אח"ז מצאתי שממש כן כתב בשיעב"ץ ח"א סי' ז' בפ"י דברי תוס' ובפסק הלכה וברוך ה' שכוונתי כן.

→ **ומ"מ** זכינו לדין דגשר שלנו שהוא רה"י גמור לא אתו רבים ומבטלים מחיצתא אעפ"י דניחא תשמישתי' ועשוי לכך מעיקרא. ולא תיקשי עלן ממ"ש תוס' שם ד"ה ואיזהו שבילי בית גלגול וז"ל, וי"ל דבעינן שלא יהי' ניחא תשמישתי' שלא יהי' עשוי כעין מדרגה דלא תהוי כעין מחיצה נדרסת דפי' כל גגות פ"ט ע"ב דלא הוי מחיצתא עכ"ל. הנה ההוא דפרק כל גגות סד"א דהש"ס הוא, ולא קאי ר' יוסף במסקנא הכי יע"ש. והתוס' הכא לא כתבו כן אלא לר' יהודה דס"ל אתו רבים ומבטלי מחיצה, אבל לרבנן אפילו בניחא תשמישתי', פשוט הוא דלא מבטלי מחיצתא בשום אופן.

ואע"ג דבפרק חלון ע"ח ע"ב בנסר על החריץ אם הוא רחב ד' טפחים נעשה כפתח מפני שעשוי לילך עליו מחצר לחצר, מכ"ש הכא

שמעיקרא נעשה לשם כך להעביר עלי' רבים, ואע"ג שמעלתו כתב כן לענין שיבטלו מחיצת המים שתחתיה ואנו עוסקים עתה בהגשר גופי' שאנו רוצים לדונה כתל המתלקט עשרה מתוך ד' ועדיף מיני' דהוה מחיצת המתרת, יעיין בתוס' כ"ד ע"ב ד"ה אין עושין. מ"מ גם על זה יש לפקפק פקפוק כנ"ל. אבל תמהתי עליו במ"ש כן מסברא דנפשי' חרוש גדול כזה ולא הביא שום ראי' לדבריו. אבל ראיה בהיפוך דא"כ בסוגיא כ"ב ע"ב דכתבו תוס' ד"ה דלמא מעלות ומורדות וכו', דלרבנן אפילו בחוץ לארץ פטור בתל המתלקט ועמ"ש תוס' שם ד"ה תל וכו', והקשו תוס' א"כ כל ארץ ישראל תהי' רה"י ובבל נמי משום הנהרות הסובבים, ותירץ בדוחק דמחיצה בידי שמים לא חשיבא כולי האי ורבנן מודו דאתי רבים ומבטלי מחיצה עכ"ל. ואי איתא מאי קושין, הא ר"ה היינו סרטיא ופלטיא גדולה שהוא שוק או דרך עשוי מעיקרא לקבוץ רבים. ועיין פרש"י דשבת וי"ו ע"א ובכי האי גוני מבטלא מחיצה אע"כ הא לית'.

והנה במג"א סי' שס"ג סק"ל הקשה איך הוה ים מחיצה, הא כתבו תוס' דמחיצה בידי שמים לא חשיב מחיצה ורבים מבטלי ליה, וכ' עמ"ש סס"י זה. רצוננו, שם כתב דבעי' ס' רבוא לבטל המחיצה, וא"כ לפ"ז מכ"ש בנידון דידן. אמנם להרמב"ם וסיעתו החולקים וס"ל דלא בעי' ס' רבוא עס"י שמ"ה סעיף ז' ובמג"א שם, נשארה קושית המג"א, ומה שתי' לחלק בין מקום מעבר לספינה לא נראה. ובכנסת יחזקאל (סי' א) כתב שהמג"א טעה בפ"י התוס', דהם לא אמרו אלא דלא חשיב מחיצה כולי האי, ורצונם בקרפף יותר מסאתים מהני בקיעת רבים יע"ש. והסכים עמו החכם אאיליון.

וגם זה לא נ"ל כי מה מעלה יש מן התורה לענין קרפף יותר מבית סאתים. אבל האמת יורה דרכו שהפירוש כפשוטו, דודאי א"א לומר שיהיה ארץ ישראל ובבל וכל המדינות המוקפות הרים ונהרות רה"י, דהרי כל העולם כולו נמי מוקף אוקינוס, ואפ"ה אמר רחמנא במדבר לא תפיקו מרה"י דידכו לר"ה. והרי כך גזרה חכמתו שמרה"י המוקף מחיצות אין להוציא לר"ה המוקף מחיצות שבידי שמים משום דאתי רבים

י. ר' שו"ת בית שלמה או"ח סי' נא מש"כ בזה.

מזיק
שמ"ה

מתוך
המים
חיצה
שם
ז נמי
זנהר.
שם
רוחב
שום
זחיל
ולא
א"יה,
עידו
א"ים
זחות
רקע,
שמע
עלה
זנהר

זקום
זסיק
זאוד
הוה
זדים
זירד
דמי
עיל,
זמר
זינו,
זש)
זינו
זיהי'

זשר
זלא
זלא
זאני

Blois, Ya'akov Yeha'yahu

ס פ ר

נתיבות שבת

ליקוטים וביאורים בהלכה
בהלכות רשויות והוצאה
עירובי חצרות ותחומין

מאת
יעקב ישעי' בלויא

בהוצאת
מכון להוראה
מונסי-ירושלים

ירושלים ת"ו
תשמ"ט לפ"ק

74. מחיצה שאינה בזקיפה אלא בשפוע (יז), אם השפוע הוא בשעור מתלקט עשרה טפחים מתוך ארבע אמות, דהיינו כשעולה במדרון ד' אמות כבר הגיע לגובה עשרה טפחים (יח), וכ"ש

(יז) והוא הדין בחריץ שאינו יורד בזקיפה אלא בשפוע, כדמוכח במג"א סי' שמה ס"ק יד. ונראה דה"ה במחיצות הבית שמשפיעין כלפי חוץ כעין מחיצות הספינה (עי' להלן). שאם הם בשיעור מתלקט עשרה מתוך ד' דהו מחיצות, וכ"כ החזו"א סימן קח סק"ט, אלא שיש לדון באם המחיצות אינן בשיעור מתלקט ששפועין קל אבל גבוהות עשרה טפחים, דאפשר דאע"פ שהבית חלוק מרשות שחוצה לו במחיצות גבוהות עשרה אינו יכול להעשות רשות היחיד, כל זמן שאין לו מחיצות כשרות, וכל שאינו בשיעור מתלקט אינו מחיצה. או דילמא דלא בעינן מחיצות אלא לחלק מרשות שחוצה לו, וכל שהוא חלוק מרשות האסורה בגובה עשרה נדון כרה"י. ואע"פ שבתל וחריץ לא אמרינן כן, שאני התם מתוך שהשפוע נגמר ברשות הרבים והוא מדרון נוח להלוך הרי זה כאילו רה"י מגיע עד כאן ואינו חלוק ממנו. אבל בנדון דידן אין בני רה"י יכולים להכנס לתוך הבית. ואין לאסור מדין מחיצה תלויה דהוי כגדיים בוקעים תחת המחיצות, דדין גדיים מבטלים מחיצות אינו אלא כשבוקעים מתחת המחיצה לתוך הרשות, אבל כאן באמצע קרקעית הבית אין בקיעת גדיים וממילא גם המחיצות עצמן נעשים רה"י מדין חורי רה"י. כמו גבי בית שאין בו עשרה, ובחורין לא איכפת לן בבקיעת גדיים. ולכאורה היה נראה דאינו נעשה רה"י ע"י שהוא חלוק, שהרי גם בתל ועמוד אינו נעשה רה"י אלא מדין גוד אסיק, הא לאו הכי לא ואע"פ שהוא חלוק אלא ע"כ דבעינן דין מחיצות (ועי' שו"ת אבני נזר סי' רסג שהאריך בענין זה), אלא שצ"ע בדברי הראשונים בפ"ק דשבת ופ"ק דסוכה גבי בית שאין בו עשרה וחקק בו להשלימו לעשרה, שחילקו בין הך דשבת דמועיל אע"פ שהרחיק החקק מן הכותל ואילו גבי סוכה בעינן חקק סמוך לדפנות. ועי"ש בדבריהם דמשמע לכאורה דלא בעינן מחיצות אלא למנוע דריסת רבים. אלא שאפשר לומר דרק לענין צירוף קאמרי אבל דין מחיצות מיהא בעי. אלא שבמאירי בסוכה דף ד' ע"ב גבי דין גוד אסיק כתב בהדיא דלא בעינן מחיצות לענין שבת, ולכן גבי תל ועמוד לאו מדין גוד אסיק הוי רה"י, אלא מפני שהוא חלוק מרה"י עיי"ש בדבריו, אלא שמדברי הראשונים משמע דתל ועמוד מדין גוד אסיק הוי רה"י, וצ"ע. ועי' פרק ב. ועי' חזו"א סימן סח סק"כ ואילך שמבאר מחלוקת רש"י ותוס' שם בביצאתא דמיישן, שלשיטת רש"י, במחיצות ההולכות באלכסון כלפי חוץ ואין בשוליים רוחב ד' או תוך ג' סמוך לקרקע רוחב ד', נמצא במקום שאין שם רוחב ד' ה"ז כנפסק שם המחיצות, והו"ל מחיצה תלויה, אבל התוס' ס"ל דלא איכפת לן בזה, דסו"ס באלכסון של המחיצות אין כאן מחיצה תלויה, ואע"פ שאין שם דין רה"י מפני שאין לו שוליים, מ"מ יכול למלאות אותו חלל בקני ואורבני, ושפיר הוי רה"י ממקום שמתרחב ונעשה ד"ט, ולפי"ז צריך שיהא גובה עשרה ממקום המתרחב, עיי"ש, ועי' בדבריו סימן עא סק"ו גבי צוה"פ כה"ג. ובדבריו בסימן ס"ה סק"ע סוף הד"ה הראשון כתב שבמדרון דלא שייך דריסה המבטלת זקיפת המדרון חשיב מחיצה אף באינו מתלקט עשרה מתוך ד"א, והוכיח כן מהא דסוכה כצריך שלא מצינו בו שצריך מדרון כשיעור מתלקט, ואילו ככה"ג במחיצות בזקיפה שמופלגין ג"ט הסוכה פסולה, ולכן ה"ה לענין רה"י במדרון לא בעינן שיעור מתלקט אלא למנוע דריסה, ולדבריו גם רה"י כצריך (ציור 3/1) הוי רה"י גם כשאין במדרון הצריך שיעור מתלקט, עיי"ש, ולפי"ז אפשר דה"ה במדרון כלפי חוץ הוי רה"י (עי' להלן הערה כג), וצ"ע, שבדברי הפוסקים לא מצינו חילוק לגבי מדרון, ולעולם בעינן שיעור מתלקט עשרה מתוך ד"א, ועוד שמדברי הראשונים משמע דלגבי סוכה בעינן יותר דין מחיצה מאשר לענין רשויות שבת, ועי' בדברי הראשונים בסוגיא דצריך, דמשמע שנתנו שיעורים למחיצות הצריך ובשיעורים שהוזכרו שם יש שיעור מתלקט עשרה מתוך ד"א, ואע"פ שלא הזכירו פרט זה לדוקא, אפשר שבכלל זה גם פרט זה, וצ"ע. (יח) הרלב"ח מסתפק בהא דמתלקט עשרה מתוך ד' אי

הצוירים בסוף הפרק

אינו
גם
בין
גידוד
רבים
זרפין
אסור.
אסור.
במ"ש
וחיצה
תבטל
ולפי
וכ"כ
ב כגון
זפחים
שאינ
ו דלא
מחיצה
מדרון.
י מטה
צדדים
ו כלפי
ה) ג"כ
: הבית
'משמע
: עיני ג'
דבעינן
גמנו או
בפחות
ז שדינו
: צטרף.
זל אחת
ר בע"ה
מדרונו

כשמשופע יותר שהגיע לגובה עשרה קודם שעלה ד' אמות, הרי זה נדון כמחיצה (יט). לא היה השפוע כל כך, שלא הגיע לגובה עשרה עד שעלה יותר מד' אמות (כ) אינו נדון כמחיצה (כא).

חשבינן הד' אמות בשטח ישר בקרקע, דהיינו שבתחתית השפוע יש ד' אמות ולמעלה עלה לגובה עשרה טפחים (ציור 4) אע"פ שבמדרון יש יותר מד' אמות שהרי הוא כאלכסון. או שחושבינן הד' אמות בהילוך המדרון ולמטה בקרקעיתו לא הרחיק ד' אמות (ציור 5). ודעתו שם להכריע מדברי רש"י בעירובין דחשבינן ד' אמות במדרון. וכן משמע בדברי המאירי (עי' בחידושי המאירי עירובין דף טו ע"א גבי תל ונקע בשם הראב"ד, ולכאורה נראה מדבריו דחשבינן בתחתית התל, דהיינו המישור, ד' אמות), ובר"ח בשבת כתב כן להדיא. ונראה שגם בשו"ע הרב נתכוין לזה שכתב מתלקט עשרה מתוך הילוך ד' אמות וכ"כ בתור"ש סי' שסג ס"ק פ"א. וכן כתב בהדיא בגאון יעקב בעירובין דף יט ע"ב. וכן פירש בערוה"ש. אמנם במרכבת המשנה מהר"ב כתב דחשבינן הד' אמות בשטח הקרקע. ובשפ"א בשבת מסתפק בזה. ובספר גנזי יוסף מדייק מדברי המהרש"א בעירובין כד ע"ב תוד"ה לעביד דחשבינן ד' אמות בשטח. עיי"ש.

76 (יט) שו"ע סימן שסג סעיף לו ורמ"א שם, דכיון שאינו נוח להלוך הרי זה כאילו זקוף כולו ולכן אמרו (בשבת דף ק"א ע"א) תל המתלקט עשרה מתוך ארבע זרוק ונח על גביו חייב. ועי' ברש"י שם שכתב והוי רה"י במקום גובהו. וכתב מהרש"ל בכוונת רש"י בזה, שגם באמצע התל משנגמרו העשרה טפחים בגובה כבר נעשה רה"י. וסיים שלדעת הרמב"ם התל עצמו נעשה רה"י, וצ"ע בכוונתו לשיטת הרמב"ם, ואם כוונתו שלדעת הרמב"ם רק במקום שנגמר המדרון נעשה רה"י, אבל הזרוק באמצע המדרון עדיין פטור, ויש עוד נ"מ אם נגמר המדרון ואין בו שטח ישר דע"ד דלהרמב"ם לא הוי רה"י, ובמחצה"ש סי' שמה סק"א כתב בפשיטות דבעינן שיהא על גביו דע"ד. וכ"כ החזו"א סימן ק"ח סק"ט, ובר"ח פני התל כתב החזו"א שדינו כאויר, וכל שהוא למטה מ' דינו כרה"ר ולמעלה מ' הוא מקום פטור, ולדעת התוס' גבי היה קורא בספר ונתגלגל שכותל משופע דינו ככרמלית, אף למטה מ' הוי כרמלית מפני שאינו נוח להילוך אבל למעלה מ' מודים דהוי מקום פטור עיי"ש, ונראה שממקום שנעשה רה"י לכל מאן כדאית ליה, אמרינן משם גוד אסיק ועולה עד לרקיע. וכל זה בתל העומד ברה"ר אבל במחיצה של חרץ. הנעשית ע"י מדרון נראה דכל המדרון מתחלתו עד סופו הרי הוא כלפנים. שוב ראיתי בשו"ת קרן לדוד אר"ח סימן קד שמסתפק בזה, ומצדד לומר שמסברא דלאחרים עושה מחיצה יש להתיר גם בכל המדרון. עיי"ש, ובחזו"א סימן סה סק"ע ג"כ מסתפק בזה, עיי"ש. ועי' בה"ל סי' שנח סעיף יא ד"ה דינים כזרעים שכתב בדעת הריטב"א שמדרון המכוסה במים לא מהני בשעור מתלקט עשרה מתוך ד' אלא בעינן מעומק עשרה עד הגובה שיעור ג' טפחים, אבל אין כן דעת רוב הפוסקים, עיי"ש. ל (כ) כן הוא בר"ח להדיא, אבל ברש"י כתב דדוקא נקט מתוך ד"א דאי מתוך ה' הרי הוא כשאר רה"ר דניחא תשמישיה להילוך (ועי' בשפ"א שהקשה לרש"י מנ"ל דהוי רה"ר. ובאמת רש"י נשמר מזה ולא כתב דפטור אלא דהוי רה"ר והא"נ דחייב מדין מעביר ד"א ברה"ר, וע"כ צ"ל דהוי כשאר רה"ר דאל"כ הרי זה כאילו זרק ברה"ר למעלה מעשרה. ועוד אפשר דהא דנקט ונח על גביו חייב משום דלשיטת רש"י דמפרש דחשבינן הד"א בהילוך המדרון (עי' לעיל הערה יז) הרי אין ד' אמות בקרקע רה"ר ואינו חייב אלא משום הוצאה מרה"ר לרה"י, משא"כ במתלקט מתוך ה' גם באמצע המדרון כבר כלו ד"א. אבל באמת במתלקט עשרה מתוך ה' לא בעינן ד"א בקרקע רה"ר ומתחייב במעביר ד' אמות במדרון). אלא שבר"ח כתב דילפינן מכבשי המקדש (זבחים דף סג ע"א) שהיו במדרון של אמה לשלש אמות שהוא מתלקט עשרה מתוך ה' כדי שיהא נוח להלוך. ולכן נקט גם רש"י שיעור זה, אבל במאירי עירובין דף יט ע"ב כתב להדיא דכל שיצא מד' נדון כחמש.

הציורים בסוף הפרק

ז. יש להסתפק ממחיצה (כב).

(כב) בבה"ל סי' ע (כב) אמות, ובנה עליו פחות מג"ט ובנה לגבי רה"ר ואינו ככרמלית ומקום דאל"כ כל מחיצה ולכה"פ לא יהא שבה"ל מסתפק כמחיצה בזקיפה הראשונים הסמוך לתל המתלקט ב אפשר לומר דאז ד' יש לו דין מח זרק ונח באויר אבל מ"מ אינו לקרקע תוך ג' א שאני התם שאי תוך ג', אבל ק"י מודדים שיעור המדרון הסמוך בתחלת המדרו פרצה, ומסב"א רוח, כזה נצויר שאפשר שיש דאגמריה רחב אבל מ"מ גם דבעינן ציורף וצ"ע, ועי' בכ לחלק בין מח מודדים שיעור המחיצה מתו שני היא משו שיעור פרצד במחלוקת הו מדברי החזו שדוקא לעני הציורים בסוף

76

ז. יש להסתפק בשפוע שהוא בשעור מתלקט, אלא שאינו מגיע לגובה עשרה, אם נדון כחלק ממחיצה (כב). ל

יא היה ז (כא).

זעשרה בהילוך עירובין גבי תל ובר"ח אמות רוח"ש. זק בזה. בשטח.

זן אמרו תב והוי טפחים רמב"ם. זן עדיין ז"ש סי' זני התל ז התוס' אינו נוח ז כדאית ל חריץ. זן לדוד המדרון. זכורעים א בעינין א בר"ח שמישיה זור אלא זילו זרק זחשבינן ז הוצאה ט עשרה דילפינן מתוך ה' דיא דכל רון.

(כב) בבה"ל סי' שסב ד"ה תל וכו' מסתפק בזה לענין תל בשפוע כגון מתלקט חמשה טפחים מתוך ב' אמות, ובנה עליו מחיצה בגובה חמשה אי כהוי כמחיצה עשרה או לא, עיי"ש. ועוד מסתפק במתלקט פחות מג"ט ובנה מחיצה בזקיפה והשלים לעשרה, אם המדרון מצטרף, או דילמא כל שאין בו ג"ט בטל לגבי רה"ר ואינו מצטרף למחיצה (עי' לעיל הערה ו), ולדידי מסתפקנא עוד, כשלא הוסיף מחיצה אי נדון ככרמלית ומקום פטור. ולכאורה היה נראה דכל שפוע בשיעור זה נדון כזקוף וכל דיני מחיצה עליו, דאל"כ כל מחיצה עשרה בצמצום צריך שיהא בזקיפה ממש עד שיהא חוט המשקולת יורד כנגדה, ולכה"פ לא יהא משך ג' טפחים בשום שפוע, ודבר זה לא מצינו, ודוחק לחלק בין המדרון למטה (באופן שהבה"ל מסתפק) לבין המדרון למעלה. וגם מדברי רש"י שכתב הרי הוא כאילו זקוף כולו, משמע דהוי כמחיצה בזקיפה. ועי' בחידושי הגר"ח פי"ד ה"ט דנראה דפשיטא ליה שבתל המתלקט ג' טפחים הראשונים הסמוכים לרה"ר הוי רה"ר, ולענ"ד צ"ע, דא"כ נימא שמג' טפחים עד גובה עשרה (אבל נראה דתל המתלקט בגובה ט' לא הוי רה"ר דלא ניחא לכתף עליו, ולא מצאתי), יהא נדון ככרמלית, והיה אפשר לומר דאה"נ והוי דומיא דחורי רה"ר, אבל יותר נראה דכל שיש בתל שיעור מתלקט עשרה מתוך ד' יש לו דין מחיצה גם מהטפת הראשון, אלא דמ"מ נראה שאין נ"מ בזה שהרי אף במחיצה זקופה אם זרק ונח באויר רה"ר עד עשרה, כגון דכילה שמינה שנדבקה בכותל הוי כרה"ר, וה"נ הוי כאויר רה"ר, אבל מ"מ אינו רה"ר ממש לחשוב באוירו רה"ר עד עשרה, ועלה בדעתי לחשוב שגם הטפחים הסמוכים לקרקע תוך ג' אין לו דין רה"ר מטעם לאחרים עושה מחיצה, ואע"פ שבתוך ג' לא מהני ק"ו (עי' פרק ב), שאני התם שאין המשך בגובה, אבל כשיש המשך ובראש המתלקט עושה רה"ר, שפיר אמרינן ק"ו גם תוך ג', אבל קשה לומר כן, וצ"ע. ז' ויש לדון בדין פרצה שבין מחיצה ביושר לבין מחיצה בשפוע, איך מודדים שיעור הפרצה, בין לענין שיעור עשר אמות ובין לענין פרוץ מרובה, אם מודדים הפרצה מתחתית המדרון הסמוך לקרקע או מגובה המדרון במקום שיש בו גובה עשרה, ולכאורה תליי במ"ש לעיל אם גם בתחלת המדרון יש כבר שם מחיצה הרי יש מקום לומר גם לענין דין פרצה שמיד בתחלת המדרון אין שם פרצה, ומסברא נראה שאין לחלק בצורת הפרצה, דהיינו אם המחיצה ביושר וגם כוון המדרון הם באותו רוח, כזה [ציון 6] או שהמחיצה ביושר היא מזרח מערב והמחיצה במדרון היא צפון דרום כזה [ציון 7] אלא שאפשר שיש לחלק בין דין פרצת עשר לדין פרוץ מרובה, שלענין פרוץ מרובה דקיי"ל כרב פפא דאגמריה רחמנא למשה לא תפרוץ רובה, וא"כ גם בנ"ד נהי שתחלת המדרון אין לו עדיין שם מחיצה, אבל מ"מ גם פרצה אין כאן, שהרי גם גובה ג' טפחים מבטל דין רה"ר, אבל לענין פרצת עשר אפשר דבעינן צירוף מחיצות, וכל שאין בו גובה עשרה לאו מחיצה היא, ולא מצאתי בפוסקים פתרון לשאלה זו, וצ"ע, ועי' בפרק י"ט בדין צוה"פ סמוך למדרון, וראיתי בספר משכיל אל דוד שדן בענין זה וכתב שם לחלק בין מחיצה בעומק כשבקצה צד מזרח פרוץ וכותל צפוני הוא תל מתלקט [כעין ציון 6] שבאופן זה מודדים שיעור הפרצה בתחתית המחיצה שהיא קרקע הרשות, ואם אין שם עשר כשרה, אע"פ שבגובה המחיצה מתרחבת הפרצה מחמת המדרון, אבל אם יש פרצה באמצע מחיצה שבצד אחד היא ישרה ובצד שני היא משופעת [כעין ציון 7], כיון שגם בקרקע הרשות יש מקום שאין בו מחיצה בגובה עשרה, מודדין שיעור פרצה בגובה עשרה, עיי"ש, ועדיין צ"ע, ולפי סברתו אפשר שבאופן דציון 6 אפשר שתלוי במחלוקת הפוסקים גבי תל המתלקט מה דין המדרון קודם שעלה י"ט. ועי' לעיל הערה יז שהבאתי מדברי החזו"א שיעקר דין מדרון הוא למנוע דריסה המבטלת רשות, ולכאורה יש לחלק בדין מדרון שדוקא לענין עליה על המדרון דהיינו מלמטה למעלה יש לומר שכל שהיא בשיעור מתלקט לא ניחא

הציונים בסוף הפרק

76 ח. מדרון שבאמצעו הוקל שפועו ונעשה פחות מכשיעור מתלקט, הרי אותו שטח נדון כמישור, וכשחוזר ומשפע כשיעור מתלקט, יש אומרים שאם אין בשטח המישור ג' טפחים הרי זה מצטרף (כג).

תשמישיה ואין דריסה המתבטלת, אבל מ"מ עדיין יש בקיעה ברוחב המדרון, ולפי"ז לענין צירוף מחיצה ביושר עם מחיצה במדרון שיש בקיעה לרוחב המדרון, אי אפשר לחשוב כמחיצה רק בגובה עשרה, מיהו אפשר שבמדרון כשיעור מתלקט גם בבקיעה לרוחב המדרון הוא בכלל לא ניחא תשמישתיה. ויש לעיין עוד בדין מחיצה במדרון הפוך כזה (צ"ע 10) הסמוכה למחיצה במדרון מתלקט, שלכאורה במדרון הפוך כל שיש למטה ג' טפחים הו"ל מחיצה תלויה (ע"י לעיל בדין מחיצות במדרון כלפי חוץ, וכאן לא שייך מ"ש שם), וא"כ אף כשהמדרון שבין שתי המחיצות מקבילות כזה (צ"ע 11) אין סברא לומר שדנים על כל מקום כשיעור שבין מחיצה למחיצה, דכל שאין לו דין מחיצה כמאן דליתא דמי, וכאילו היא פרצת אור.

16 (כג) חזו"א או"ח סי' קיא סק"ד. ובסי' סה ס"ק סב כתב לשיטת הרא"ש שאם יש במישור ג' טפחים אינו מצטרף. ובשפ"א בשבת דף ק ע"א כתב שאפילו יש אמה או יותר מצטרף. ומדברי החזו"א נראה דלא חשבינן מתלקט עשרה מתוך ארבע בכל המדרון כמדירה אחת, שאם יש מתחלת המדרון עד גובה עשרה משך ד' אמות נדון כמחיצה, אלא שאנו דנים על כל חלק שבו, ואם יש באמצעו שטח מישור או שפוע קל יותר אע"פ שאח"כ חוזר ומשפע בשפוע חזק יותר שיש בו כדי להשלים השיעור של עשרה מתוך ד', אותו שטח המישור או השטח שהוקל שפועו אינו נחשב כמחיצה, אמנם בבה"ל סי' שנח סעיף ב' במה שהקשה על דברי התורה דמתל מתלקט נראה שהבין שדנים על כל הכותל מתחלת שפועו עד ראשו, עיי"ש, ובתו"ש סי' שמה סק"ב כתב כן להדיא דאפילו אם ה' טפחים גובה מתלקט מתוך ב' אמות וחצי וה' טפחים מתוך אמה וחצי כיון דבין הכל מתלקט עשרה מתוך ד' אמות הוי רה"י. ואע"ג דה' מהן ניחא תשמישיה לית לן בה. וסברא זו צ"ע. ומ"מ כל שבצרוף אין מתלקט נראה דגם לשיטתם הוי כאילו מחיצה בזקיפה שיש הפסק באמצעה ובליטה לצד חוץ או לצד פנים כעין מדרגות. ויתבאר אי"ה להלן, ושם יתבאר גם פרטי דיני מדרגות אימתי נדונים כמחיצה. ועתה אם נאמר דבעינן שלא יהא בשטח המישור (לצד חוץ או לצד פנים) ג' טפחים (כדברי החזו"א) או אפילו אמה (כדברי השפ"א) אין כאן שאלה על הגובה. אבל אם נאמר דלא איכפת לן כשיש שטח מישור אפילו כמה, נראה שאם יש באמצעו שפוע כשיעור מתלקט עשרה מתוך ה' ויש בשטחו משך אמה וחצי הרי עלה בגובה ג' טפחים בלי דין מחיצה (לפי החשבון של עשרה מתוך ה' שהוא אחד לשלש נמצא לג' טפחים גובה ט' טפחים במשך). נראה דלכו"ע אינו מועיל דהוי כפרצה, אבל אם אין באותו שטח ג' טפחים גובה נראה דאמרינן לבור (ובשטח של אמה וכ"ש פחות לא יתכן שיהא בגובה ג' טפחים, שאם יש בגובה ג' משך אמה הרי זה שפוע של מתלקט). בספר משכיל אל דוד סימן ו' דן בענין מחיצה מצנור עגול מושכב (ואין נ"מ אם הוא חלול בתוכו או כשהוא מלא, שאין אומרינן חוקקין בתל המתלקט, כמ"ש החזו"א סימן קח סק"ט), שאם הוא גבוה י"ט [צ"ע 12], הרי החלק העליון אין בו שיעור מתלקט, ואינו נדון משום מחיצה (אבל לדעת הפוסקים שמודדין כל המדרון במדידה אחת, כמ"ש לעיל, נראה שגם כאן מועיל, ושוב נראה שגם לשיטת שאר פוסקים אפשר שלא אמרו שמצרפין אלא כשכל המחיצה במדרון, ולא בחלק במחיצה וחלק במדרון, וה"נ כנ"ד הרי חלק תחתון היא כמחיצה ביושר, וצ"ע), אא"כ הצנור גבוה יותר מ"ט באופן שיהא בו גובה עשרה כשיעור מתלקט, ועפי"ז יש לדון גם בסלילי גדר תל. ומ"ש עוד שם דה"ה כשמניח שני צינורות זה ע"ג זה שאין בכל אחד שיעור מתלקט לא מהני, ולפי הצ"ע שכתב שם [צ"ע 13] שצנור עגול שקוטרו י"ט אין בו כשיעור מתלקט כי אם ח' טפחים, נמצא שיש כאן הפסק ב' טפחים

הצ"ע בסוף הפרק

ט. נראה
לשיעור מתי
י. יש ליזד
יכול לגרום
יא. שפת

ממקום שכלו
שיש בו לבור
בפשיטות מז
מחיצה, ה"נ
הצנורות ואמ

14 חשיבא ו
[צ"ע 15], שלו
שהכשיר הח'
בו חלקים ש
שנכפפה דדו
בדין מחיצות
ג"כ מחיצה ו
לפי מ"ש לע
בנ"ד, כיון ש
מדין מחיצה

(כד) כן נראו
המדרגות מד
נדון כמחיצה
כמדדון שהו
בקובץ ביתו
כתב שיש לו
ומדברי החז
העירוב באד
ידם מתבטל
הוא עשר אנ
עד שיש לדו
מעשר אוסר
סימן ו' האר
(כו) כמבואר
להתבטל בא
דמ"מ שפת
מסאתיים יע
הצ"ע בסוף

- ט. נראה שמדרגות שאין בגבהן ג' טפחים ולא בשטחן ג' טפחים שנמדדין כמדרון ישר לשיעור מתלקט עשרה מתוך ד' (כד).
- י. יש ליהרהר ביותר כשרוצים לסמוך על הר זקוף כמחיצה במקומות שמשנתה זקיפתו כי בקל יכול לגרום לבטול דין מחיצה (כה).
- יא. שפת הים ושפת הנהר נחשבים כמחיצה (כו), אם יש בהם גובה עשרה (כז), או מדרון

ממקום שכלה השיעור מתלקט של צנור התחתון עד תחתית הצנור העליון, ולכאורה לא איכפת לן הפסק שיש בו לבוד, ולא עוד אפילו כשיתכן שיש הפסק ג"ט נראה שבכה"ג חשיב מחיצה, דכשם שכתב בפשיטות מדברי החזו"א דמחיצה בשפוע פחות משיעור מתלקט שאם אין בו דריסה במציאות חשיב מחיצה, ה"נ בנ"ד אין מציאות של דריסה, שהרי סתום בין הצנורות ואפשר דאמרינן דל הבליטות של הצנורות ואמצען של הצנורות חשיב מחיצה, ועוד נראה דאפילו בלא סברא דל, כגון במחיצה כזו נצויר [צויר 14] חשיבא מחיצה מהאי טעמא, וכ"ש כשיש בגובהו עשרה אלא שעגולו אינו בשיעור מתלקט כזה [צויר 15], שלגבי פנים העיגול לכאורה מועיל (אם יש בו חלל דע"ד בגובה י), דהוי דומיא דמחיצות כצריף שהכשיר החזו"א בסימן ס"ה סק"ע (עי' לעיל הערה יז), אבל לדוננו כמחיצה מבחוץ אי אפשר כיון שיש בו חלקים שאין בהם שיעור מתלקט, אלא שמסתפק שם במ"ש החזו"א בסימן קח סק"ט גבי מחיצה שנכפפה דרוקא אם יש בכפיפתה מתלקט חשיבא מחיצה ובתוכה רה"י, ולכאורה סותר למ"ש בסימן סה בדין מחיצות כצריף, ועי' מ"ש לעיל הערה יז. וכתב עוד שם שחצי עגול בזקיפה כזה [צויר 16] חשיב ג"כ מחיצה כצריף, ולכאורה נראה דלפי האמור היינו דוקא כשאנו באים להתיר בצד שכלפי פנים, אמנם לפי מ"ש לעיל הערה יז בדין מחיצות באלכסון כלפי חוץ דאפשר דלא בעינן שיעור מתלקט, נראה דה"ה בנ"ד, כיון שבצד אחר חשיב מחיצה, נדון כמחיצה גם בצד שני, וצ"ע. ונראה שכל מחיצה המועלת מדין מחיצה ונעשה על ידו רה"י, אמרינן ביה גוד אסיק ועולה עד לרקיע, ועי' פרק ב הערה יג מ"ש בזה.

76 (כד) כן נראה לכאורה דכיון שאין בשטחן ולא בגבהן ג' טפחים הרי הן כארעא סמיכתא. ואם כל המדרגות מחולקין באופן שוה הרי עלינו לדרון מתחלתן עד ראשן כמדרון אחד שאם יש בו שיעור מתלקט נדון כמחיצה ואם לאו אינן כמחיצה, ואם חלק מהמדרגות הן בשיעור מתלקט וחלק בפחות מכאן דינו כמדרון שהוקל שפועו באמצע, ולא מצאתי סיוע בזה. ועי' עוד לעיל סעיף ה בדין סולם. שוב ראיתי בקובץ בית תלמוד להוראה ח"ב שדן בזה הגר"מ פרידמן שליט"א, וכתב כעין זה, והגר"י ראטה שליט"א כתב שיש לחוש במדרגות מדין מחיצה נדרסת, אבל כבר הביא בזה הגרמ"פ מדברי החת"ס סימן סט ומדברי החזו"א סימן קח שאין מחיצה גמורה נפסלת מדין נדרסת, ועי' בקונטרס תיקון שבת בענין העירוב באדעסא בדברי בעל שו"ת אבן יקרה. וצ"ע. (כה) חזו"א סי' קיא, ושם מנה כמה אופנים שעל ידם מתבטל דין מחיצה, שאם יש שטח מישור באמצע המדרון תוך שיעור עשרה טפחים ואורך המישור הוא עשר אמות הרי זה כפרצה, ואפילו אין זקוף בשיעור עשר במקום אחד, לפעמים יש בכמה מקומות עד שיש לדרון בזה מדין אתי אוריא דהאי גיסא וכו'. או לפעמים שטח המישור בקרן זווית דאפילו פחות מעשר אוסר, וכן כשההר מתעגל הוי כקרן זווית ואוסר בפרצה פחות מעשר, עיי"ש. ובספר משכיל אל דוד סימן ו האריך וצייר כמה אופנים בדיני צירוף מדרונות ופרצות ע"י מישורים.

(כו) כמבואר בשו"ע סי' שסג סעיף כט ובכמה מקומות. ועי' בפרק טו סעיף י בדין מחיצה העשויה להתבטל באיזה אופן חששו לשמא יעלה הים שרטון או לשמא יתייבש או יקרה הנהר. וכתבו האחרונים דמ"מ שפת הים או הנהר, אף באופן שיש להם דין מחיצה, דינם כמחיצה שלא הוקפה לדירה, וביותר מסאתיים יש להם דין קרפף, כמ"ש בפרק יב, אא"כ אינו מקיף כל העיר, ועשו תיקון מחיצות לשם דירה הצוירים בסוף הפרק

16

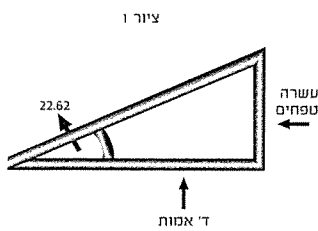
כיון שהתל מוגבה עשרה טפחים הרי המקום שעליו כבר מובדל מהרשות שסביבותיו אע"ג דליכא מחיצות, והוי רשות היחיד בלי מחיצות.

ונראה שיש לדקדק יסוד זה שיש ב' סוגי רשות היחיד בדברי הרמב"ם (שבת פ"ד ה"א) שכתב וז"ל 'ואי זו רה"י, תל שגובה עשרה טפחים ורחב ארבעה טפחים על ארבעה טפחים או יותר על כן, וכן חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה על ארבעה או יותר על כן, וכן מקום שהוא מוקף ארבע מחיצות גובהן עשרה וביניהן ארבעה על ארבעה או יותר על כן. דהיינו שהרמב"ם פירט ג' ציורים של רשות היחיד. א. תל. ב. חריץ. ג. מקום שמוקף מחיצות. ונראה שמה שהרמב"ם כתב תחילה את הציור של תל ולא כללו עם השאר, משום שתל הוא רשות היחיד אף שאין לו מחיצות, מפני שהוא מקום ד' על ד' שמובדל משאר השטח שסביבותיו [וזה פשוט בעצם שהוא רשות היחיד, שהרי הוא מובדל מאליו משאר המקום סביביו]. אמנם אם השטח אינו מוגבה ומופרש ממה שסביבותיו, אז צריך לעשות מחיצות כדי להבדילו מהרשות שסביבותיו, ובה פירט הרמב"ם שהמחיצות יכולות להיות באופן של חריץ למטה מן הקרקע, או במחיצות רגילות למעלה מעל הקרקע [הערת הרב יחיאל וויינער שיחי'].

ד ג. בדין תל המתלקט

והאם המדרגות שלפני הבית דינם כתל המתלקט

קיימא לן דתל המתלקט עשרה מתוך ארבע וזרק ונח על גביו חייב. ובספר נתיבות שבת להרה"ג ר' יעקב ישעי' בלויא שליט"א (פט"ז ס"ו בהערה יח) כתב הרלב"ח (סי' יט) מסתפק בהא דמתלקט עשרה מתוך ד',

אי חשבינן הד' אמות בשטח ישר בקרקע. דהיינו שבתחתית השפוע יש ד' אמות ולמעלה עלה לגובה עשרה טפחים, אע"פ שבמדרון יש יותר מד' אמות שהרי הוא באלכסון [וע"י חשבון זה תל המתלקט צריך להיות להיות 22.62

מעלות (ציור 1)], או שחושבין הד' אמות בהילוך המדרון, ולמטה בקרקעיתו לא הרחיק ד' אמות [וע"י חשבון זה תל המתלקט הוא לפחות

24.62 מעלות (ציור 2)) וכן נתבאר בספרו של הרה"ג ר' יוסף גבריאל

בקהופר שליט"א על עניני עירובין עמ'

98-88. ודעת הנתיבות שבת (שם)

להכריע מדברי רש"י בעירובין (דף יט:

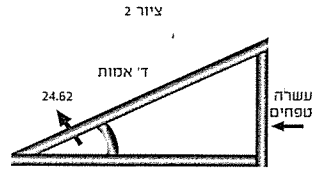
ד"ה מתוך ד') דחשבינן ד' אמות

במדרון. וכתב שכן משמע בדברי

המאירי [אך העיר שבחידושי המאירי

(עירובין דף טו.) גבי תל ונקע כתב בשם הראב"ד אחרת. ולכאורה נראה

מדבריו דחשבינן הד' אמות בתחתית התל, דהיינו במישור].

והנה כבר דנו הפוסקים אם מדרגות שהם בשפוע של עשרה מתוך

ארבע אם הם נדונים כמחיצה מדין תל המתלקט. ועיין בקובץ בית תלמוד

להוראה (קובץ שני קיץ תשד"מ היו"ל ע"י כולל בית תלמוד להוראה

בנשיאות הגאון רבי יחזקאל ראטה שליט"א) במאמרו של הרה"ג ר' משה

פריעדמאן שליט"א, וכן בספר פתחו של היכל (סי' ח) להרה"ג ר' אשר

הלוי מאנן שליט"א, שדנו בזה. ועיקרי הנדון הם ע"פ המבואר בגמ'

(עירובין פט:) שמחיצה הנדרסת לא שמה מחיצה. וכן כתבו תוס' (עירובין

כב: ד"ה ואיזהו) וז"ל זיש לומר דבעינן שלא יהא תשמישתיה שלא

יהא עשוי כעין מדרגה, דלא תהוי מחיצתא נדרסת דאמר בפרק כל גגות

(לקמן דף פט:) דלא הוי מחיצתא. וא"כ מדרגות שלנו שהם נדרסים תמיד

לא הוו מחיצה אפילו אם הם מתלקטים בשיעור עשרה מתוך ד'. וכן נקט

להלכה הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל בשו"ת אמרי יושר (ח"א סי' ב),

שמחיצה הנדרסת לא שמה מחיצה. אמנם בשו"ת חת"ס (סי' פט) כתב

שדין מחיצה הנדרסת שאינה מחיצה לא קאי אלא לסלקא דעתך דהש"ס,

ולא נקט רב יוסף כן למסקנה. וכוונת התוס' (כב:) הנ"ל שמחיצה נדרסת

לא הוי מחיצה היא רק לפי שיטת רבי יהודה דס"ל דאמרינן אתו רבים

ומבטלי מחיצתא, אבל לרבנן דלא אמרינן אתו רבים ומבטלי מחיצתא, גם

מחיצה נדרסת הוי מחיצה.

אולם עיין בקובץ בית תלמוד להוראה במאמר הנ"ל (עמ' נ) שכתב

ע"ז עיין באחרונים שדנו לענין גשר, וס"ל דלא כהחת"ס ורב יוסף קיימא

גם במסקנא. וכן החזו"א (סי' קח אות א) חלק על יסוד החת"ס הנ"ל,

וכתב על דברי השערי ציון סי' ד', 'וכל הדברים תמוהים מאד, ואין מחיצה

הנדרסת עני
דירין, ואם
המבואות וכ
וכל בין הפ
בדרך הרבני
רשות הרבני
סי' שמה סי'

ובשו"ה
'ואפשר לח
מחיצתא, או
בוה שפיר
מחיצה לעני
משום דהוי
למעלה כיון
ורבים בוקע
בעירובין (ד
למעלה, מכ
ד"ה המחיצ
המחיצה לנ
הגג היה מה
הרבים כנ"י
עשרה מתון
בינו לרשוה
פט: ובדף
ביניהם רק
דאתו רבים
ולפי דברי
מדין תל ה

ובסוף
בנידון זה ו
כעין מדרגו

הנדרסת ענין כלל לרבים מבטלי מחיצה, שהרי מחיצה הנדרסת סגי באיכא דיריין, ואם דיריין של בני הבית מקרי רבים לבטל מחיצה, א"כ כל המבואות וכל החצרות לא יועיל להן צורת הפתח וליצטריך דלתות נעולות, וכל בין הפסין איכא רבים וליבטלי מחיצות, אלא ודאי לא נאמר אלא בדרך הרבים, ואף אם א"צ ששים רבוא, מכל מקום צריך רבים כשיעור רשות הרבים לדעת שאר פוסקים דלא מצרכי ס' רבוא [עיינן בספר מ"ב סי' שמה ס"ז בבה"ל ד"ה שאין].

ובשו"ת נפש חיה (סי' כב) הציע מהלך שלישי בענין הנ"ל. וז"ל 'ואפשר לחלק דרך במחיצה ממש לא אמרינן לרבנן אתו רבים ומבטלי מחיצתא, אבל היכא שאין כאן מחיצה ממש רק על ידי גוד אסיק מחיצתו, בזה שפיר אמרינן אתו רבים ומבטלי מחיצה, ומחיצה הנדרסת לא הוי מחיצה לענין שנימא גוד אסיק. ומש"ה שם (בעירובין בדף פט: ובדף צב.) משום דהוי מחיצה הנדרסת לא הוי מחיצה שנאמר גוד אסיק במחיצות למעלה כיון שדורסים שם. ואף דגם גבי תל המתלקט עשרה מתוך ד' אמות ורבים בוקעים בו לא אמרינן גם כן אתו רבים ומבטלי מחיצתא כדאיתא בעירובין (דף כב:), ושם על התל ג"כ ליכא מחיצות רק דאמרינן גוד אסיק למעלה, מכל מקום לפי מה שהבאנו לעיל דברי התוס' בעירובין (דף פט. ד"ה המחיצות), דאף גג הבולט על מחיצות הבית באופן דלא מנכרי המחיצה למעלה דלא אמרינן גוד אסיק המחיצות למעלה, מכל מקום על הגג היה מותר אף בלא גוד אסיק כיון דאיכא הבדל עשרה בין הגג לרשות הרבים כנ"ל בארוכה ובשם מהרש"א, ואם כן שפיר ניחא דבתל המתלקט עשרה מתוך ארבע אף בלא גוד אסיק הוי רשות היחיד, כיון שאיכא הבדל בינו לרשות הרבים ומחיצה גמורה לא אתי רבים ומבטלי. אך שם (בדף פט: ובדף צב.) ברשויות הסמוכים למעלה זה לזה דאין הבדל מחיצה ביניהם רק משום גוד אסיק מחיצתא, בזה שפיר אמרינן במחיצה הנדרסת דאתו רבים ומבטלי מחיצה לענין זה שלא נימא גוד אסיק מחיצתא עכ"ל. ולפי דברי הנפש חיה המדרגות המתלקטות עשרה מתוך ארבע הוו מחיצה מדין תל המתלקט ולא חשיב מחיצה הנדרסת.

ובסוף המאמר הנ"ל הביא דברי הגאון רבי יחזקאל ראטה שליט"א בנידון זה וכתב 'היות שמדברי התוס' בעירובין (כב:) מבואר דתל העשוי כעין מדרגות הויא מחיצה הנדרסת דלאו שמה מחיצה אפילו מתלקט עשרה

ל
ז
(כ
:ז
ת
י
י
ה
ך
ך
ה
ה
ך
ג
ין
א
ת
ד
ט
,
ב
,
ת
ע
ע
=
א
,
ה

מתוך ד"א ע"ש. ואף שהחת"ס ז"ל כתב דלא קי"ל כן, כבר דחו דבריו ז"ל דענין מחיצה הנדרסת אין לו ענין עם פלוגתא דר"י ורבנן דאתי רבים ומבטלי מחיצה, עי' שו"ת נפש חיה סי' כה. ואף שהנפש חיה מחלק בין מחיצה הניכרת לבין שאינה ניכרת, שאר האחרונים לא מחלקין בזה. עי' אמרי יושר וחזו"א. וכל שכן בכה"ג שהמדרגות נעשו לדרוס עליהן ולא נעשו לשם מחיצה כלל. וא"כ בכה"ג לענ"ד יש לחוש טובא משום מחיצה הנדרסת דלא שמה מחיצה, וא"כ אם הוא פרוץ במלואו למקום המדרגות אין להתיר לטלטל שם. ומ"מ לטלטל מהרה"ר על המדרגות בוודאי יש לחוש שלא לטלטל, דיש לחוש שמא יש עליהן דין רשות היחיד וכדעת החת"ס ז"ל דמחיצה הנדרסת היא מחיצה. ואפילו למטה מעשרה אין לטלטל, דראוי לחוש שמא יש עליהן דין חורי רשות היחיד הואיל ופתוח לו התל שלמעלה, ויש לחוש אפילו למטה מעשרה משום חורי רשות היחיד וכדעת המג"א בסי' שמ"ה. וכל שכן שיש לו למעלה גיפופין משני הצדדים בוודאי ראוי לחוש משום חורי רה"י על המדרגות, וכמו שכתבת משו"ע הרב וכו' עכ"ל. L

ד. בענין גידוד חמשה ומחיצה חמשה

עוד הלכה מצינו בהלכות מחיצות ששייכת למה שנתבאר לעיל, והוא דין גידוד חמשה ומחיצה חמשה. איתא בגמ' (גיטין טו:): 'אמר רב חסדא, גידוד חמשה ומחיצה חמשה אין מצטרפין, עד שיהא או כולו במחיצה או כולו בגידוד. דרש מרימר גידוד חמשה ומחיצה ה' מצטרפין. והלכתא מצטרפין'. ופירשו שם התוס' (ד"ה גידוד) שהגמ' מדברת לענין תל ברה"ר שגבוה חמשה, והקיף על גביו מחיצה חמשה, שלמ"ד שאין מצטרפין לא חשיב רה"י לענין שבת. ועיין בספר בעקבי הצאן למו"ר הגר"צ שכטר שליט"א שדן במה נחלקו רב חסדא ואמימר. והעיר שאפשר שגידוד חמשה ומחיצה חמשה מצטרפים רק אם הם מועילים בתורת מחיצה לצד השני, אבל אם אינם מועילים להיות מחיצה לצד השני, כה"ג פשוט שלא חשיבי מחיצה לצד הראשון.

והנה בסוגיית הגמ' בגיטין שם דנה הגמ' בכמה דברים כעין זה. א. במה דקיי"ל שכדי לקיים הגט צריך או שהשליח יאמר בפני נכתב ובפני

נחתם ומועי
 קיום שטרור
 חתימת אחד
 משום שצרי
 שכשיש ב'
]ע"י תקנת
 דהיינו ב' ה
 קיום החתי
 וחתימת עד
 ע"י שני או
 דגמ') מה ה
 כמו כן לענ
 היחיד, או ו
 או ע"י שמי
 ע"י תל מוג
 נחלקו רב ד
 ב' האופנים
 הבדלה בין
 הסמוכה לו
 אמנם
 מאחר שאי
 שלמעלה, ו
 הסמוכה לו.
 וצפון] מוקן
 שפיר הוי ו
 הרוחות מה
 רוחות ע"י
 איתא ו
 הוא משום